

Góry Słonne PLB180003

Powierzchnia: 55036,9 ha.

Status: obszar wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 5 września 2007 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (DzU z 2007r., Nr 179, poz. 1275), zastąpionym przez rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (DzU z 2011 r., Nr 25, poz. 133 i Nr 67, poz. 358 z późn. zm.).

Położenie administracyjne:

województwo podkarpackie, powiat bieszczadzki: miasto Ustrzyki Dolne, gmina Ustrzyki Dolne – część wiejska (m.: Arłamów, Bandrów Narodowy, Brelików, Brzegi Dolne, Dźwiniacz Dolny, Grąziowa, Jamna Dolna, Jamna Górna, Jałowe, Jureczkowa, Krościenko, Kwaszenina, Leszczowate, Liskowate, Łodyna, Nowosielce Kozickie, Ropienka, Serebnica, Stańkowa, Trójca, Trzcianiec, Ustjanowa Dolna, Ustjanowa Górna, Wojtkowa, Wojtkówka, Wola Maćkowa, Wola Romanowa, Zawadka), powiat sanocki: gmina Tyrawa Wołoska (m.: Hołuczków, Kreców, Lachawa, Rakowa, Rozpucie, Siemuszowa, Tyrawa Wołoska, Wola Krecowska), miasto Sanok, gmina Sanok (m.: Bykowce, Dębna, Dobra, Hłomcza, Liszna, Międzybrodzie, Mrzygłód, Trepcza, Tyrawa Solna, Wujskie, Załuż), powiat leski: gmina Olszanica (m.: Olszanica, Paszowa, Rudenka, Stefkowa, Uherce Mineralne, Wańkowa), gmina Lesko (m.: Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna, Glinne, Jankowce, Łukawica, Manasterzec).

Istniejące formy ochrony:

rezerваты przyrody: Buczyna w Wańkowej (98,68 ha, 2000), Chwaniów (354,71 ha, 1996), Cisy w Serebnicy (14,48 ha, 2002), Dyrbek (130,88 ha, 1996), Góra Sobień (5,34 ha, 1970), Na Opalonym (217,13 ha, 1996), Na Oratyku (233,15 ha, 2000), Nad Trzciancem (182,13 ha, 2000), Polanki (191,94 ha, 1996); Park Krajobrazowy Gór Słonnych (56032 ha, 1992); Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu (98595 ha, 1998), PLH180013 Góry Słonne.

Opis obszaru:

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg. J. Kondrackiego (*Geografia regionalna Polski*, 2002), obszar w przewadze znajduje się w mezoregionie Gór Sanocko-Turczańskich (prowincja Karpat Wschodnich z Podkarpaciem Wschodnim). Grzbiety górskie przebiegają w kierunku NW-SE. Układ pasm jest rusztowy, sieci rzecznej kratowy. Przeważająca część obszaru należy do zlewni Sanu (dorzecze Wisły), ale pd-wsch. fragment jest odwadniany przez Strwiąż należący do dorzecza Dniestru. Lasy stanowią ponad 70% obszaru. Dominującym elementem szaty leśnej jest żyzna buczyna karpacka. Podobnie jak w sąsiedniej Ostoi Przemyskiej lasy cechują się wysokim stopniem naturalności, bywają określane jako „największy fragment reliktywnej puszczy karpackiej w polskiej części łańcucha Karpat” (prof. J. Pawłowski, *Roczniki Bieszczadzkie*, 2008). Wśród lasów znajdują się enklawy pól uprawnych, łąk i pastwisk, gdzie

prowadzona była lub jest nadal gospodarka pasterska. Częściowo, tereny dawniej użytkowane rolniczo, po wysiedleniach przeprowadzonych w latach 1945-47, podlegają sukcesji w kierunku zbiorowisk leśnych. Zaludnienie obszaru jest niewielkie, osady koncentrują się w dolinach.

Przedmioty ochrony obszaru:

Obszar został wyznaczony dla ochrony 19 gatunków ptaków (18 gatunków z załącznika I Dyrektywy ptasiej i 1 gatunek migrujący:

- Bocian czarny *Ciconia nigra*
- Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*
- Orzeł przedni *Aquila chrysaetos*
- Jarząbek *Bonasa bonasia*
- Derkacz *Crex crex*
- Żuraw *Grus grus*
- Puchacz *Bubo bubo*
- Sóweczka *Glaucidium passerinum*
- Puszczyk uralski *Strix uralensis*
- Włochatka *Aegolius funereus*
- Zimorodek *Alcedo atthis*
- Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*
- Dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*
- Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*
- Jarzębatka *Sylvia nisoria*
- Muchołówka mała *Ficedula parva*
- Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*
- Gąsiorek *Lanius collurio*
- Drozd obrożny *Turdus torquatus*

Ponadto, w obszarze występują inne gatunki z załącznika I, których populacja została uznana za nieznaczącą. Są to:

- Bocian biały *Ciconia ciconia*
- Trzmielojad *Pernis apivorus*
- Bielik *Haliaeetus albicilla*
- Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*
- Rybołów *Pandion haliaetus*
- Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*
- Lelek kozodój *Caprimulgus europaeus*
- Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*
- Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*
- Lerka *Lullula arborea*

- oraz 1 gatunek migrujący: pluszcz *Cinclus cinclus*

W okresie lęgowym obszar zasiedla 5-7 par orła przedniego (około 12% populacji krajowej). Orzeł przedni, niegdyś obecny na terenie całej Polski, jest dziś bardzo rzadkim ptakiem, z terytorium występowania ograniczonym jedynie do Karpat. W okresie lęgowym występuje tu również 40-60 par puszczyka uralskiego (około 10%

populacji krajowej), około 40 par orlika krzykliwego (powyżej 2% populacji krajowej) oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bocian czarny, puchacz, muchołówka mała, muchołówka białoszyja. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bocian biały, derkacz, dzięcioł trójpalczasty oraz drozd obrożny (około 0,3%- 1% populacji krajowej).

Założenia:

1. Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody;
2. Jego głównym celem będzie określenie działań i sformułowanie zapisów pozwalających na skuteczną ochronę siedlisk i gatunków wskazanych jako przedmioty ochrony; wykonane zostaną również ekspertyzy służące uzupełnieniu informacji o obszarze;
3. Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie w toku prac nad projektem planu.

Projekt sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, którym w przypadku obszaru jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (DzU z 2009 r.; Nr 151; poz. 1220, z późn. zm.). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (DzU z 2010 r.; Nr 34; poz.186, z późn. zm.)

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz

terminu jego sporządzenia;

- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe i ustalić czy szczegółowe inwentaryzacje są potrzebne do właściwego określenia działań ochronnych.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;
- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działania pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działania na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru (nie pociąga to za sobą obowiązku zmiany planu/studium przez gminę, ale jest informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej);
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (*„jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska (...) nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”*);
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji

SDF/granicy obszaru.

PZO nie jest sposobem na zwolnienie jakichkolwiek działań z obowiązujących procedur, np. PZO nie zastąpi, w stosunku do żadnych planów ani przedsięwzięć, procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów prowadzących działalność w obszarze Natura 2000 lub w inny sposób z nim związanych, przygotowanie projektu PZO będzie jawne na wszystkich etapach prac. Zainteresowane osoby i instytucje będą mogły aktywnie uczestniczyć w procesie planowania jako członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). Udział przedstawicieli różnych instytucji, grup społecznych i profesji pozwoli zoptymalizować proces planowania PZO. Skład ZLW będzie mógł być w dowolnym etapie prac poszerzony o osoby lub instytucje pragnące wziąć udział w procesie przygotowania projektu PZO. W pracach nad projektem PZO przewidziano 3 spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, których celem będzie przedstawienie oraz przedyskutowanie zagadnień dotyczących projektu PZO.

Informacja o postępie prac, prowadzonych spotkaniach i dokonywanych uzgodnieniach będzie zamieszczana na Platformie Komunikacyjno-Informacyjnej oraz na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie. Kontakt z członkami ZLW będzie utrzymywany także przez pocztę elektroniczną oraz telefonicznie. Za pośrednictwem dostępnych kanałów teleinformatycznych będzie można zapoznawać się z bieżącym stanem prac nad projektem Planu i zgłaszać uwagi i wnioski podczas procesu planistycznego.

Koordynatorem prac nad projektem PZO jest Pan Paweł Pawlaczyk z Klubu Przyrodników (tel. 600482119; e-mail: pawpawla@wp.pl). Koordynacją prac związanych ze sporządzeniem projektu z ramienia Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze zajmuje się również Pan Radosław Michalski, tel.: 505798669, fax: 22 6691259, e-mail: dziedzictwoprzyrodnicze@gmail.com. Informacji na temat powstających dokumentów oraz projektu POIS.05.03.00-00-186/09 udzielają planiści regionalni: Pan Maciej Ciuła, (e-mail: maciej.ciuła.rzeszow@rdoś.gov.pl, tel. 177850044 – sprawy finansowe) i Pani Dorota Rogąła, e-mail: dorota.rogala@yahoo.pl, tel. 783921780 – sprawy merytoryczne).

